

Primeres classes de català a l'escola i als Pirineus Orientals

De seguida després de l'adopció de la llei Deixonne, el professor Enric Guiter va crear una classe de català al liceu Aragó. Anys després s'hi van posar també Enric Fabre al liceu de Prada, Renat Botet a Ceret, Josep Sebastià Pons i Joan Marty al curs complementari d'Illa de Tet (actualment col·legi Pierre Fouché). Quan el Grup Rossellonès d'Estudis Catalans es va fundar, el 1960, una de les seves finalitats declarades era de fer aplicar la llei Deixonne, la qual no s'aplicava sistemàticament perquè no hi havia hagut decrets d'aplicació. A l'ensenyament primari, no hi havia estrictament res, i era el voluntarisme dels professors allò que aconseguia que hi hagués quelcom a l'ensenyament secundari, el militantisme dels professors i la comprensió dels caps d'establiment. Afegirem que aquestes hores es donaven però no solien ser pressupostades, és a dir que pels ensenyants eren benèvoles. Va ser, per exemple, el nostre cas quan vam crear una classe al col·legi Desnoyer, amb trenta-cinc alumnes. Al començament dels anys setanta es van atrevir a donar classes dues mestres del primari privat i un mestre públic del grup escolar Jean Massé-Jules Ferry, les dues primeres en horaris normals i el mestre a finals de tarda. Una remarca que van poder fer en particular les mestres va ser que els alumnes hi gaudien molt, sentien que era una disciplina benvinguda i que omplia visiblement un buit psicològic. Quan el curs de català, per manca de temps, havia de ser anul·lat, hi havia protestes, mentre que quan era un curs d'anglès donat tanmateix amb tots els mitjans pedagògics imaginables, ningú no es planyia.

El gran salt es va donar a la represa dels cursos del 1975, quan un inspector primari, Ciaï, al Vallespir, va invitar un responsable del G.R.E.C., que en la circumstància era un servidor, va ser invitat a les conferències pedagògiques que s'organitzaven normalment per tal d'incitar els mestres a utilitzar les possibilitats teòriques de la llei Deixonne, per més que no hi hagués encara decrets d'aplicació. Aleshores es va posar en moviment l'escola Normal de Mestres (per exemple Joan Tocabens, que n'era professor). Van sortir una cinquantena d'ensenyants que estaven disposats, però tots deien que no havien estat formats a aquest tipus d'ensenyament. A la seva intenció vam redactar un quadern ciclostilat amb una vintena de lliçons susceptibles de servir de base a uns cursos pràctics i participatius de la mainada, a l'estil del que hom feia per exemple pel castellà. D'altra banda, amb Francesc Manent, que havia d'esdevenir més tard conseller pedagògic de català, es van organitzar classes de llengua a Sant Andreu de Sureda a la intenció dels mestres interessats. Anaven a càrrec de Gerard Vassalls. Hom proposava, per començar d'utilitzar el registre oral.

Els anys següents d'altres inspectors primaris es van afegir a la iniciativa. Ens van demanar si volíem fer de conseller pedagògic. Vam dir que sí i vam aconsellar també, per aquesta tasca, Ramon Gual. L'administració, al final, va trobar més còmode de nomenar persones de l'ensenyament primari. Com que el moviment prenia importància, hi va haver una primera frenada amb la supressió del "tiers temps" pel ministre Chevènement. Les hores de català s'enquibien justament en aquest "tiers temps". La segona frenada va ser quan es va encoratjar l'ensenyament de la informàtica a l'escola primària. Però la porta era oberta i permetia les conquestes posteriors que han exposat aquí mateix els joves col·legues avui.